

Steen Beck

Veje til vinden: Piagets og Vygotskys læringsteorier i historisk og teoretisk belysning

Frederiksberg: Frydenlund Academic, 2015

Steen Beck har skrevet en bog om Piaget og Vygotsky. Og Freud. Piaget og Vygotsky er de centrale tænkere, der på omfattende og grundig vis diskuteres i bogen. Freud er deres samtalepartner. Egentlig lader det ikke til at Freuds teorier har en plads i sig selv, men psykoanalysen er springbræt til på den ene side at lave en skarp opdeling mellem Piaget og Vygotskys teorier og på den anden side at pege på en forbindelse mellem de to centrale tænkere.

Når jeg konstaterer, at Beck bruger Freud til at lave en skarp opdeling mellem Piaget og Vygotsky, så hænger det sammen med måden bogen er inddelt på. Bogen starter med en indledning, hvor Beck redegør for de motiver og anliggender, der ligger til grund for udgivelsen. Herefter begynder kapitel 1, der er en metateoretisk diskussion. Jeg vender tilbage til kapitel 1, da dette er et centralt kapitel for at forstå, hvad Beck vil med bogen og hvem den henvender sig til. Efter de indledende øvelser fortsætter Beck til at inddele bogen i fire dele. Del 1 handler om Piaget, del 2 handler om Vygotsky, del 3 søger at forbinde Piaget og Vygotsky, hvilket den afsluttende del også gør. Del 4 er dog orienteret mod Piaget og Vygotskys betydning for praksis, hvorimod del 3 søger de teoretiske forbindelser mellem de to.

Ved at bruge Freud og psykoanalysen som samtalepartner for først Piaget og dernæst Vygotsky kan Beck udsætte den direkte diskussion mellem de to centrale aktører indtil han har gennemgået deres respektive biografier og teorier enkeltvis. På den måde får læseren et indblik i, hvad der er særligt for henholdsvis Piaget og Vygotsky, inden der foretages en mere komparativ diskussion heraf. Dette giver også Beck anledning til at demonstrere en meget dybdegående viden om Piaget og Vygotskys personlige historier, deres samtid og i forlængelse heraf spekulere i, hvilken betydning den personlige historie og opvæksten har haft på udviklingen af deres teorier.

Når jeg yderligere konstaterer, at Freud skaber en ofte overset forbindelse mellem Piaget og Vygotsky, så hænger det sammen med, at Piaget og Vygotskys veje aldrig krydsede selvom de levede samtidigt og har haft stor betydning for pædagogikken. Beck indleder i del 3 kapitel 10 med en kort udredning af dette forhold (313). Vygotsky havde inden sin død kendskab til Piagets teorier. Vygotsky kritiserede en del af Piagets konklusioner. Blandt andet mente Vygotsky, at det var en fejl, når Piaget konkluderede, at egocentrisk tale først og fremmest handler om, at individet opbygger nogle kognitive strukturer, der senere sætter det i stand til at forstå andre menneskers tænkning og følelsesliv. Vygotsky mente ikke i lige så høj grad, at vi først tillærer os kognitive strukturer som individer, og derpå er i stand til at indgå i en social sammenhæng. Vygotsky mente snarere, at vi kon-

stant indgår i sociale relationer. Således mente Vygotsky, at ideen om egocentrisk tale altid indeholder et socialt element. Dette er et eksempel på en standardudlægning af Piaget og Vygotskys forhold, men Beck påpeger forbindelser mellem Piaget og Vygotsky, der rækker udover standardbilledet. Om end det skal understreges, at Beck til tider er på spekulativ grund – hvilket han selv gør opmærksom på. Et eksempel er den russisk fødte Sabrina Spielrein, der på personniveau kan skabe en forbindelse (71). Spielrein, der havde været Jungs patient og elskerinde, kom til at tilhøre inderkredsen omkring Freud. Efter dette vender Spielrein tilbage til Rusland, hvor hun deltager i de samme psykoanalytiske kredse som Vygotsky. I 1921 kommer Spielrein til Genève, hvor hun og Piaget skiftevis deltager i hinandens forelæsninger (71). Dette er fra Becks side et forsøg på, at spekulere i hvilken indflydelse Freud kan have haft på Piaget og Vygotskys teorier.

I kapitel 1 redegør Beck for, at han vedkender sig en kritisk realisme som sit videnskabsteoretiske position (19). Han hævder således, at virkeligheden eksisterer uafhængigt af menneskets bevidsthed, samt at det epistemologisk set er muligt at formulere tilnærmelsesvis sande sætninger. Dette leder Beck frem til at vedkende sig Bashkar og Archers aktør-struktur model. En model, der tillader forfatteren at pege på, at der ligger nogle strukturer i samfundet og samtiden, der påvirker tænkerens teori i en bestemt retning. Men samtidig er tænkerne også aktører, handlende agenter, der udvikler disse ideer. Dette er altså et forhold mellem nogle passive strukturer og agentens aktive handlinger. Denne position tillader yderligere, at Beck giver os et nuanceret syn på Vygotsky og Piaget. Sagt på en anden måde, så bliver ingen af dem gjort til radikale konstruktivist, men deres respektive konstruktivistiske teorier bliver netop fremstillet således, at der eksisterer en virkelighed uafhængigt af menneskets bevidsthed.

Men struktur-aktør modellen har også den konsekvens, at den giver forfatteren et bestemt fokus, hvor indholdet af teorierne træder i baggrunden til fordel for tænkerne, deres samtid og historien. Dette er ikke et problem, men det gør, at der til tider hersker tvivl om, hvem bogen henvender sig til. Er det til pædagogen og læreren i praksis? Den studerende på universitet eller professionshøjskole? Forskeren? Mit umiddelbare indtryk er at Beck ønsker at henvende sig til sine kolleger – altså forskeren –, men struktur-aktør modellen bevirker, at Beck ofte har lange passager, der gør det besværligt at følge teoriens indhold i forhold til forfatterens intention. Dette kommer specielt til udtryk, når Beck som indledningen på en redegørelse giver os titlen på en bog, mens i selve redegørelsen er der kun få konkrete nedslag og teksthenviisninger. Se eksempelvis side 79-81.

Jeg forsøger ikke at betvivle forfatterens kendskab til teorierne, eller rigtigheden af udlægningen, men det kan være svært at spore om, vi forholder os til Becks for-

tolkning eller Piagets og Vygotskys intention med deres respektive teorier.

Med struktur-aktør modellen som drivkraft i undersøgelsen får vi, i mine øjne, ikke en række nye og kontroversielle teorier, der på denne måde kan bidrage til at drive forskningen i læring og læringsprocesser frem. Til gengæld får vi et stykke grundig forskning i relationerne mellem to forskere, der har betydet utroligt meget for dansk skole- og læringshistorie. Becks forskning leverer således et værdifuldt bidrag, fordi han i vidt omfang har gjort det muligt at konsultere én bog, hvis man vil vide mere om relationen mellem Piaget og Vygotsky. Beck har lettet byrden for alle, der i arbejdet med Piaget og/eller Vygotsky ønsker at underbygge deres fortolkning med biografisk og historisk materiale.

En utvetydig fordel ved "Veje til viden" er, at den i del 4 forsøger at drage en række praksisnære konklusioner, ved at fokusere på læring i relation til undervisningen. Beck udlægger Piaget og Vygotskys teorier på en måde så læseren nærmest får et didaktisk værktøj, hvorved

praksis kan analyseres. Dette forsøger ikke at påtvinge læseren bestemte undervisningsformer og kan således være til stor gavn for f.eks. lærerstuderende eller andre der arbejder med analyser af praksis.

Jeg vil desuden understrege, at "Veje til viden" er en yderst velskrevet bog. Sproget er flydende og letlæselig, hvilket bevirker, at Beck formår at formidle svært stof på en måde, der gør den tilgængelig for også relativt uindviede læsere.

På denne baggrund vil jeg anbefale alle med en interesse for pædagogik, læring, dannelse og skoleafholdelse at læse Becks bog. Men jeg vil i særdeleshed anbefale, at man læser "Veje til viden", hvis man ønsker at udvide sin viden om bogens centrale aktører og de strukturer, der påvirker dem og deres teorier.

*Mathias Christensen,
e-mail: Mamc@edu.au.dk
Aarhus Universitet, Danmark*